

KGST kutatási együttműködés „Az ökológiai rendszerek és a táj védelme” problémában

A KGST-ben résztvevő országok környezetvédelmi kutatási tevékenységük összehangolása céljából 1971-ben egyezményt kötöttek, mely 10 problémakörbe csoportosítva jelöli meg az együttműködés legfontosabb területeit. Ezek közül a III-as probléma az ökológiai rendszerek (biogeocönózisok) és a táj védelmére irányuló kutatásokat foglalja magába. A III-as probléma koordinációs központja Pozsonyban, a Szlovák Tudományos Akadémia Ökológiai és Biológiai Kutatóintézetének keretében működik. Az egyezményből adódó hazai feladatok koordinációját az Erdészeti Tudományos Intézet Környezetvédelmi és Génbank Titkársága látja el.

A problémában folyó kutatásokat és az együttműködést a meghatalmazottak tanácsa irányítja, melyben hazánkat az ERTI főigazgatója képviseli. A meghatalmazottak tanácsának 1976. évi ülése november 30—december 3. között Budapesten, az ERTI Környezetvédelmi és Génbank Titkárságának szervezésében került megrendezésre. A 8 együttműködő országot 30 külföldi és 8 hazai küldött képviselte, megfigyelőként jelen voltak az együttműködésben résztvevő hazai kutatók is. A résztvevők a Kertészeti Egyetemen megrendezett 3 napos tanácskozás után tanulmányi kirándulást tettek a Pilisi Parkerdőgazdaság területére, ahol dr. Madas László igazgató ismertette a vendégekkel a gazdaság feladatait és terveit.

A budapesti tanácskozás áttekintette az együttműködés eddigi eredményeit, kidolgozta a további feladatokat és az együttműködés korszerű formáit.

Az 1976—80-as időszakban a III. problémában a következő 9 téma keretében folynak kutatások:

1. A biogeocönológia általános elméletének a kidolgozása.
2. Az optimális tájszerkezet tervezésének és fejlesztésének ökológiai alapjai.
3. Az emberi tevékenység által károsított tájak rekultivációs eljárásainak a kidolgozása.
4. A levegőszennyeződés erdei ökológiai rendszerekre és agrobiocönózisokra gyakorolt hatásának vizsgálata.
5. A természetvédelmi területek és objektumok kiválasztása, tanulmányozása és a védelme módszereinek a kidolgozása.
6. A peszticidek ökológiai rendszerekre gyakorolt hatásának a vizsgálata és intézkedések kidolgozása a káros hatások korlátozására.
7. A makrobiogének és a mikroelemek biokémiai körforgalma a tájban.
8. A lapterületek funkciója és optimális hasznosítása a tájban.
9. A környezet szennyeződésének genetikai következményei.

1971—75-ben 2 hazai kutatóhely (a Gödöllői Agrártudományi Egyetem és az Országos Közegészségügyi Intézet) vett részt az együttműködésben, 1976—80-ban viszont már — valamennyi témához kapcsolódóan — 13 kutatóhely (ebből: 8 MÉM, 4 MTA, 1 OTVH) működik együtt. A 8. téma vezetését a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem látja el. 1976-ban 3 munkaértekezletet rendeztünk, 1977-re 2 megrendezését vállaltuk.

Az együttműködésben a következő erdészeti kutatási témákkal veszünk részt:

Az 1. témában: — Természetes és módosított ökoszisztéma (klimazonális tölgyes) analízise a „Síkfőkút Project” modellterületen, tekintettel a struktúrára, funkcióra, energiaáramlásra és produktivitásra (Kossuth Lajos Tudományegyetem KLTE, Debrecen).

— A biogeocönózisok komponensei (állat- és növénypopulációk) közötti kölcsönhatások ökológiai alapjainak vizsgálata (Eötvös Lóránd Tudományegyetem ELTE, Budapest).

— Tápanyagforgalom vizsgálatok cseres-tölgyes ökoszisztémában (MTA Botanikai Kutatóintézete).

— Erdői ökoszisztéma vizsgálatok bükkös és karsztbokorerdő társulásokban (Erdészeti és Faipari Egyetem EFE).

— A magyarországi erdőtársulások és termőhelyek összefüggéseinek vizsgálata a potenciális termőképesség gazdaságos hasznosítása szempontjából (ERTI).

— „A faunisztikai források megvédése és növekedési módszereiknek a kidolgozása...” c. altémán belül az őz magyarországi elemzése (Gödöllői Agrártudományi Egyetem ATE Vadbiológiai Kutató Állomása).

A 2. témában: — Az optimális tájszerkezet és erdősültség vizsgálata (Kertészeti Egyetem és ERTI).

— A táj természetes erőforrásainak optimális és racionális felhasználásával, továbbá a jóléti erdőgazdálkodással kapcsolatos ökonómiai kutatások (ERTI).

A 4. témában: — Ipari objektumok erdei ökoszisztémákra gyakorolt komplex levegőszennyező hatásának vizsgálata (ERTI).

Az 5. témában: — A Hortobágyi és a Kiskunsági Nemzeti Parkokban a növény-társulások változásának vizsgálata a természeti adottságok változásával összefüggésben (ERTI).

A 6. témában: — Az erdőgazdaságokban felhasználásra kerülő herbicidek hatásának vizsgálata a gyomboritottságra, az erdei facsemetékre és a talajéletre, — továbbá ajánlások kidolgozása a herbicidek korszerű felhasználására (ERTI).

A 7. témában: — Természetszerű, származék és kultúrerdőekben a víz, a szervesanyag és tápanyag (N, P, K) körforgalom vizsgálata, — összefüggésben az időjárás és a növekedés változásával (ERTI).

A témákban elért eredményekért, közreadott tapasztalatokért cserébe olyan eredményeket kapunk, amelyeket hasznosíthatunk, de mód van közös kutatások, összehasonlító, vagy kiegészítő vizsgálatok beállítására is.

A környezetvédelem hasonló problémákat vet fel valamennyi országban. Ezek gyorsan és eredményesen csak nemzetközi összefogással oldhatók meg. Korunkban — különösen az ilyen területen, mint a környezetvédelem — a mienkhez hasonló kis országok már nem nélkülözhetik a nemzetközi együttműködést. Ezért is nagy jelentőségű a közös kutatómunka, amely a KGST országok összefogásával, környezetük megóvására irányul.

Bogyay János